

Onderwerp: Voorkeursvariant haven Terschelling

Jaar/nummer: 2026/101

In behandeling bij: Wethouder Wassink

Voorstel

Het college stelt de raad voor:

1. Kennis te nemen van de uitkomsten van de interbestuurlijke overleggen met Rijk en provincie Fryslân;
2. Vast te stellen dat de uitwerking past binnen de door de raad op 16 december 2025 vastgestelde kaders en uitgangspunten;
3. Vast te stellen dat de nadere interbestuurlijke uitwerking aanleiding geeft de varianten A, C en D niet verder in beschouwing te nemen;
4. Variant B2 vast te stellen als definitieve voorkeursvariant voor de vervanging en renovatie van de haven;
5. Het op grond van het raadsbesluit van 10 mei 2023 beschikbaar gestelde krediet van € 15 miljoen te verhogen met € 8 miljoen voor de uitvoering van variant B2;
6. Dit aanvullende krediet van € 8 miljoen te verwerken via een begrotingswijziging;
7. Te bevestigen dat dit besluit uitvoering geeft aan het raadsbesluit van 16 december 2025;
8. Het college op te dragen de aanbesteding, contractering en de uitvoering binnen de vastgestelde kaders voort te zetten en de raad hierover te informeren.

Samenvatting

De gemeenteraad heeft eerder besloten welke richting hij op wil met het vervangen en renoveren van de haven van Terschelling. In dit voorstel wordt variant B2 als beste keuze genoemd. Het project heeft als doel de haven beter bereikbaar en veiliger te maken. Ook moet de haven weer lang meegaan en goed blijven werken. De uitvoering begint in 2027 en duurt tot ongeveer 2030. Samen met het Rijk en de provincie Fryslân zijn verschillende mogelijkheden onderzocht. Er is gekeken naar technische oplossingen, omleidingsroutes en naar de vraag hoeveel geld iedereen wil bijdragen. De gemeenteraad wordt nu gevraagd een definitief besluit te nemen en het geld voor het project beschikbaar te stellen.

Toelichting

Het raadsbesluit van 16 december 2025 spreekt een getrapte voorkeur uit voor de varianten A tot en met D, waarbij voorwaarden zijn verbonden aan tijd, financiële haalbaarheid en gebruiksbepalingen.

Uit de gevoerde interbestuurlijke gesprekken is gebleken, dat overeenstemming bestaat over de keuze varianten A, C en D niet verder in beschouwing te nemen. Conform het raadsbesluit van 16 december 2025 is voldaan aan voorwaarde 2b, inhoudende dat vóór 1 maart 2026 voldoende zicht diende te bestaan op

cofinanciering door het Rijk en de provincie, zij het dat dit eerst op 11 mei 2026 is bevestigd tijdens een specifiek bestuurlijk overleg met de minister. Daarmee is voldaan aan de voorwaarde om variant B nader uit te werken.

Variant C, waarin aanvullende gebruiksbeperkingen werden opgelegd, werd door geen van de betrokken partijen als wenselijk en uitvoerbaar beschouwd en is om die reden afgefallen. Variant D is afgefallen vanwege de aanzienlijk hogere kosten, de langdurige vergunningsprocedures en de voorbereidingstijd van circa tien jaar, waardoor deze variant geen passende oplossing bood voor de urgente technische staat van de haven.

Variant A wordt als minder wenselijk beoordeeld en komt derhalve niet in aanmerking voor nadere uitwerking, aangezien het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de Provincie Fryslân en Rijkswaterstaat deze variant als minder duurzaam beoordelen. Deze variant biedt slechts voor een periode van circa 50 jaar een oplossing, waardoor op termijn opnieuw een omvangrijke financiële vervangingsopgave noodzakelijk wordt. Daarnaast brengt de binnen variant A voorziene constructie aanzienlijke onderhouds- en beheerlasten met zich mee, waaronder periodieke inspecties, herstelwerkzaamheden en ingrepen ter bescherming tegen aantasting door het maritieme milieu. Bovendien komen onderdelen van variant A niet in aanmerking voor subsidiëring en zijn binnen de uitvoering van deze variant nauwelijks omleidingsroutes mogelijk, hetgeen de hinder tijdens de uitvoering aanzienlijk vergroot. Sterke elementen uit deze variant, in het bijzonder het behoud van het maritiem-nautische karakter van de haven van Terschelling, zullen evenwel worden betrokken bij de verdere uitwerking van de voorkeursvariant.

Hiermee resteerde variant B als enige reële en uitvoerbare optie. Binnen variant B bleek het aanvankelijk niet mogelijk om zwaar en exceptioneel vervoer af te wikkelen via het betonningsterrein van Rijkswaterstaat. Voor dit knelpunt hebben partijen vervolgens een alternatieve oplossing gevonden via de werkhaven, welke door alle betrokken partijen wordt onderschreven: variant B2.

Waar in eerdere besluitvorming met name de kaders, uitgangspunten en voorkeursrichtingen zijn vastgesteld, wordt met voorliggend besluit de definitieve keuze gemaakt voor variant B2 als uit te voeren oplossing.

Variant B2

Variant B2 betreft een uitwerking van variant B, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van het betonningsterrein van Rijkswaterstaat voor zwaar en uitzonderlijk vervoer. In plaats daarvan wordt uitgegaan van het gebruik voor zwaar en exceptioneel vervoer van de werkhaven, waarbij de kade wordt aangepast en een insteekhaven wordt gerealiseerd voor overige scheepvaart.

Juridisch is het besluit gebaseerd op de gemeentelijke begrotingsregels en de kredietbevoegdheid van de raad. De raad wordt gevraagd een uitvoeringskrediet vast te stellen en de bijbehorende begrotingswijziging te autoriseren. Daarmee wordt de financiële basis gelegd voor de verdere contractering en uitvoering. Het beoogde effect is een toekomstbestendige haveninfrastructuur die de bereikbaarheid van Terschelling structureel waarborgt voor personen- en goederenvervoer.

Monitoring en evaluatie vinden plaats binnen de reguliere projectbeheersing, met periodieke rapportage aan de raad over voortgang, financiën en risico's. Hierbij

wordt tevens toegezien op naleving van de kaders uit eerdere besluiten en de overeengekomen financiële afspraken met Rijk en provincie.

De slechte technische staat van de haven vraagt om voortvarende besluitvorming en voortgang in de uitvoering. Verdere vertraging in het proces vergroot het risico op aanvullende constructieve gebreken en kan leiden tot (gedeeltelijke) afsluitingen van de haven en/of het treffen van tijdelijke beheersmaatregelen. Dergelijke maatregelen brengen extra maatschappelijke en financiële consequenties met zich mee en leggen aanvullende druk op de beschikbare budgetten.

Daarnaast zal uitstel naar verwachting leiden tot verdere prijsstijgingen als gevolg van marktontwikkelingen, hogere uitvoeringskosten en toenemende schaarste aan capaciteit en materialen. Tijdige besluitvorming is daarom noodzakelijk om de bereikbaarheid, veiligheid en continuïteit van de havenfunctie te kunnen waarborgen en om verdere kostenstijgingen zoveel mogelijk te beperken.

Historie

Aan dit voorstel gingen eerdere besluiten van de gemeenteraad vooraf. Op 12 december 2024 heeft de raad unaniem ingestemd met het raadsvoorstel voor de vervanging en renovatie van de haven en de daarbij behorende uitgangspunten. Vervolgens heeft de raad op 16 december 2025 unaniem een havenplan vastgesteld, waarmee richtinggevende kaders, voorkeuren en randvoorwaarden voor de verdere uitwerking zijn vastgelegd, inclusief de financiële voorwaarden.

Op basis van deze besluiten is het college gemandateerd om de interbestuurlijke gesprekken met Rijk en provincie te voeren over de financiering en verdere uitwerking van het project. In de periode daarna zijn varianten ambtelijk en hoog ambtelijk onderzocht en beoordeeld, resulterend in een voorkeursvariant (B2), die aansluit bij de eerder door de raad vastgestelde uitgangspunten.

Juridische gevolgen/fatale termijnen/handhaving

Het project is mede afhankelijk van de tijdige beschikbaarheid van de bijdragen van Rijk en provincie en de verdere uitwerking van de contractuele afspraken. Deze zullen nader geformaliseerd worden in een bestuursovereenkomst (BOK).

- Daarnaast bestaat het risico dat vertraging in de besluitvorming of aanbesteding leidt tot verschuiving in planning en hogere kosten, bijvoorbeeld door marktomstandigheden of seizoensgebonden beperkingen in de uitvoering.
- Ten aanzien van de termijnen geldt dat besluitvorming uiterlijk in de raad van 2 juni 2026 moet plaatsvinden. Dit is noodzakelijk om vóór 1 juli 2026 de formele financiële besluitvorming te borgen en daarmee gebruikbeperkingen en vertraging in het vervolgproces te voorkomen. Indien deze termijn niet wordt gehaald, bestaat het risico dat de uitvoering niet volgens planning kan starten en dat aanvullende procedurele stappen noodzakelijk worden, met mogelijke gevolgen voor subsidiëring en uitvoeringsafspraken.

De beheersing en naleving van het besluit vindt plaats binnen de reguliere projectorganisatie en governance. Ons college is verantwoordelijk voor de uitvoering binnen de door de raad vastgestelde kaders en kredieten. De raad

wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang, financiële stand van zaken en risico's via de reguliere P&C-cyclus en specifieke voortgangsrapportages.

Indien substantiële afwijkingen optreden, worden deze conform de geldende financiële verordening en mandaatregeling ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Belang voor toerisme/samenleving/economie

Het advies heeft een directe invloed op de toeristische en economische positie van Terschelling. De haven vormt de essentiële toegangspoort tot het eiland en is daarmee een randvoorwaarde voor het functioneren van het toerisme, de lokale economie en de dagelijkse bevoorrading. Een toekomstbestendige en betrouwbare haveninfrastructuur is noodzakelijk om de continuïteit van personen- en goederenvervoer te waarborgen.

Voor het toerisme betekent het voorstel dat de bereikbaarheid van het eiland op lange termijn wordt versterkt en geborgd. Dit is van groot belang voor de recreatieve sector, die sterk afhankelijk is van voorspelbare en veilige overtochten. Voor de economie geldt dat ondernemers, leveranciers en dienstverleners kunnen blijven rekenen op een stabiele logistieke verbinding, wat investeringszekerheid en werkgelegenheid ondersteunt.

Het maatschappelijk belang is gelegen in het borgen van de leefbaarheid en bereikbaarheid van het eiland. De haven vervult een vitale functie voor inwoners, hulpdiensten, onderwijs, zorg en dagelijkse voorzieningen. Het project draagt daarmee bij aan de continuïteit van de eilandgemeenschap en aan de veiligheid en betrouwbaarheid van de verbinding met het vasteland.

Financiële/personele/organisatorische gevolgen

Het project wordt gedekt uit een combinatie van rijks- en provinciale bijdragen en gemeentelijke middelen, waaronder het voorgestelde aanvullende krediet van € 8 miljoen. De gemeentelijke bijdrage wordt verwerkt in de begroting en meerjarenraming en leidt tot hogere kapitaallasten (rente en afschrijving), met effect op de schuldpositie.

Bij het project zijn gemeente, Rijk, provincie en marktpartijen betrokken. De werkzaamheden bestaan uit aanbesteding, ontwerpuitwerking, vergunningverlening en de fysieke realisatie van de haven.

De planning is gericht op gunning eind 2027, start uitvoering eind 2028 en realisatie tot circa 2029/2030. De vervolgpcedure omvat raadsbesluitvorming, begrotingswijziging, aanbesteding en contractering, met periodieke voortgangsrapportages aan de raad.

Bij het opstellen van dit raadsvoorstel bestaat nog geen definitieve zekerheid over het verkrijgen van een financiële bijdrage van de provincie dan wel uit externe fondsen, hoewel de provincie reeds een toezegging heeft gedaan en de besluitvorming hierover binnen de provincie thans wordt voorbereid. Indien deze bijdragen desondanks lager uitvallen dan thans wordt voorzien, zal uw raad zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd over de daaruit voortvloeiende consequenties.

Communicatie/interactiviteit

Voorafgaand aan de raadsbehandeling zijn stakeholders geïnformeerd via bestuurlijke afstemming, ambtelijke overleggen en een publieke communicatielijn. Een derde nieuwsbrief is voorbereid om het voorstel, de voorkeursvariant en de financiële consequenties toe te lichten.

Na besluitvorming wordt deze nieuwsbrief direct verspreid en wordt het raadsbesluit actief gecommuniceerd. De gemeente voert hierin de regie en stemt af met Rijk en provincie.

De raad wordt via de reguliere P&C-cyclus en voortgangsrapportages geïnformeerd over de verdere uitvoering en mijlpalen in het project.

Raadscommissie

Gelet op het op 16 december 2025 genomen kaderstellende raadsbesluit, waarin de uitgangspunten, randvoorwaarden en onderhandelingsruimte reeds zijn vastgesteld, is dit voorstel te beschouwen als een nadere uitwerking daarvan. Het betreft geen nieuw kaderstellend besluit, maar een aanvullend uitvoerings- en financieringsvoorstel binnen het eerder verleende mandaat.

Om die reden is geen separate raadscommissie gevoerd voorafgaand aan besluitvorming. Het voorstel raakt niet aan nieuwe beleidskaders, maar werkt de reeds door de raad vastgestelde kaders en voorkeursrichting verder uit, zodat rechtstreekse behandeling in de raad juridisch en procedureel passend is.

Ter inzage liggende stukken

1. Bijlage 1_Kostennota variant A, B1 en B2 (Betreft een geheim stuk, ter inzage bij de griffie)
2. Bijlage 2_Financiële investeringsanalyse variant B2 renovatie haven Terschelling
3. Bijlage 3_Nieuwsbrief – HavenNieuws editie 3

Datum behandeling in B&W + ondertekening

Terschelling, 26 mei

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

E.M. Groen,
secretaris/directeur

mr. R.S. Cazemier, ^{1.6}
wnd. burgemeester

Druige
Lucca Buitendijk

